

FR. ROJEC:

Za domači muzej.

III.

e. motim se, ako mislim, da je tudi med mlado »Zvončkovo« družbo mnogo dobrih in iskrenih prijateljev večno krasne prirode in da jim ustrežem, ako jim kaj več povem o sestavi in izgotovitvi svoje prve plastične pokrajinske podobe iz prirodnih predmetov v prirodnih barvah. Zato naj tu ob kratkem opišem, kako in iz česa sem naredil to podobo in ti dve, katerih posnetka sta priobčena v današnji »Zvončkovi« številki.

Najprej sem si iz desk navadnega zaboja užagal in zbil škatlo s štirimi stranskimi strančnicami in z dnom. V to zadnjo strančnico sem zgoraj pod robom zvrtil s svedrom luknjo, da sem mogel škatlo obesiti na steno, kadar je nisem rabil pred seboj pri delu. Škatlo sem postavil po koncu na mizo tako, da je bila z odprtim prostorom obrnjena proti meni. Nato sem umeril in užgal dober centimeter debelo deščico v taki velikosti, da se je dala ohlapno položiti v škatlo na spodnjo skončno strančnico in potegniti vun. Izžagal in izrezal sem iz suhega smrekovega lesa po načrtu goro in nižje pokrajinske dele in vse te lesene plasti zadaj izdolbel, da so bile lažje. Izrezal sem cerkvico in hišo iz lipovega lesa in oboje pritrdil na vrhu gore, napravil preko nje pot in ko sem gorska pobočja in hrbet še opremil s pašniki, z drevjem, s kamenjem in poljem, sem to najvišjo zadnjo plast pritrdil z mizarским klejem in vijaki spodaj na premakljivo deščico. Pokril sem še drugo nižjo pokrajinsko plast z gladko in mehko zeleno opravo, ki naj znači pašnik ali senožet, ob zadnjem robu nasadil gozd, v sredino postavil kočico za seno, zraven nje nekaj drevesc in kamenitih okraskov ter potem tudi to plast pritrdil na deščico. Zdaj je prišla na vrsto tretja najnižja in najsrednejša plast. Ta mi je dala kakor prva jako dosti dela. V sredi sem zvrtil luknjico in bolj proti desni izdolbel malo kotlino za posebna namena, na dveh primernih mestih sem pritrdil na tla dva drevesna štor, na levi sem postavil dve cvetoči listnati drevesi, na desni pribil ozko pokončno deščico ter nanjo z mizarским klejem in žreblji pritrdil strmo skalo in malo smrečico, vrhu skale pa posadil košat grm; ob skali sem posadil dve visoki smreki, a spodaj po tleh zasadil grmovja, raznovrstnega rastlinstva, trave in cvetic. Končno sem še to plast z

vso opremo na njej pritrdil kakor prvo in drugo na deščico, in glavno delo je bilo dovršeno. —

Vsa ta pokrajinska skupina je bila sedaj trdno skupaj se držčča tvorba in ob straneh tako prikrojena, da se je dala iz škatle potegniti in postaviti zopet nazaj. Kadar sem delal na njej, je stala pred menoj na mizi; ko sem nehal s tem delom, sem jo postavil nazaj v škatlo, jo obesil na steno in zakril s prtom, da ni mogel prah v duplino.

Spočetka nisem dobro vedel, kako se mi bo podoba posrečila. Zato sem si napravil le začasno škatlo ali obod, ki mi je pri delu služil za mero in shrambo podobe. A s svojim delom sem bil vedno bolj zadovoljen in kmalu sem uvidel, da moj zasutek ni bil izgrešen. Treba je bilo torej preskrbeti lično in trajno škatlo, okvir in šipo. Narisal sem na list papirja za novo škatlo načrt, natančno umerjen po prvi škatli, a na drugi papir sem napravil načrt za gladek okvir iz trdega lesa ter dal oboje v delo spretnemu mizarju. Okvir naj bi se naredil

tako, da bi se lahko nataknil s šipo vred na škatlo in pritrdil nanjo z dvema vijakoma. Potem sem se lotil še zadnjega dopolnilnega dela. Na vseh primernih mestih pokrajinske podobe sem namestil žuželke iz rodovine kozokrilec, kamor spadajo čebele, ose, čmrli, sršen in mravlje. Podoba se mi je zdela mnogo pomembnejša, ako vsebuje tako zbirko manjših živalc, ki se dajo primerno razvrstiti po zeleni in cvetoči površini. Določil sem si v ta namen zanimive in raznovrstnih kozokrilec ter jih kot žive razstavil po sprednjih delih

podobe. Kamenitim osam sem odmeril prostor na steni strme skale in jim tja postavil tudi njihov dom v obliki malega satiča. Drugim osam, ki si navadno v podstrešju stavijo gnezda v obliki visečih lončkov, sem prilepil tak lonček visoko na najvišjo smreko pod košato vejo. Za zemeljske ose sem zvrtil v zemljo luknjico, kjer prehajajo te hude živalce vun in noter. V bližini tega osjega doma sem položil v duplinico na tleh med mahom grozdičast satič trobentačem čmrljem. Nekoliko satiča se vidi iz mahu, in dva čmrlja se trudita, da bi ga zakrila. Drugi čmrlji bero med okrog po cvetju, nekateri pa še lete po zraku, gledajoč, kam bi sedli.

Stala je tedaj pred menoj skoraj dodelana pokrajinska podoba z vsemi svojimi deli, kakor jih je ustvarila in pobarvala priroda s svojo neprekosljivo iznajdljivostjo. Moja roka je te dele le sestavila in združila v primerno enotno skupino. Smreke so sestavljene iz neobeljenih borovih in smrekovih debelc in cipresnih vejic; listnati drevesci na levi iz neobeljenih leskovih vejic za debli in vejice, na katere so privezani in prilepljeni vršički navadnega gozdnega mahu, a na mah so prilepljeni beli in rdečkasti cveti mačkinih tačic kot nadomestilo za hruškovo in jablo novo cvetje. Grm na skali in nekatera drevesca so iz takega mahu kakor cvetoči drevesci, druga drevesca na pobočju gore pa so iz posebnega vejičastega mahu. Pašniki in senožeti so iz gladkega pločastega mahu, ki je prilepljen na leseno podlago, in pisane njive iz razcepljenih ovsenih, aj-

dovih in deteljnih bilk ali stebelc. Gozd v vznožju gore je iz cipresnih vejic, a rastlinstvo v ospredju iz travnatih vršičev, različnega mahu in suhih cvetnih ostankov. Skala na desni in kamenje po senožeti je pravi kamen.

Cerkve in druge stavbe na svetu ne zrasto same iz zemlje, ampak jih morajo sezidati ljudje. Treba je bilo tudi meni stavbne okraske vrhu gore izrezati iz lipovega lesa, kakor je to že omenjeno spredaj. Dal sem tem stavbam primerno barvo. Zidove sem namazal z mizarškim klejem in potresel z drobno stolčeno sipo iz belega kamena, a strehe sem pobarval na tisti način s sipo iz sivega kamena laporja, iz katerega se izdelujejo krovne ploščice ali strešne škrlice. Jabolko na zvoniku je iz prosenega zrna in križ nad njim iz svetlorumenkaste travnate bilke. Lesena kočica na srednji plasti je zlepljena iz koščkov rjavkastordečkastih hudolesovih mladik in pokrita z modrikastosi vimi deščicami, ki sem jih z nožem naklal in narezal s površine stare smrekove ostrešnice. Gola zemlja okrog osje luknjice in ob straneh pota na goro je posuta s rdečkasto sipo iz navadne opeke, bela proga sredi pota pa je napravljena iz belega stolčenega kamena.

Dobil sem od mizarja novi obod in okvir k podobi. Vse je bilo lično in po moji volji izdelano. Obod iz smrekovega lesa je bil znotraj nepobarvan, zunaj pa pobarvan s temnorjavim vodenim barvilom. Okvir je bil iz rjavkastorumenkastega jesenovega lesa z gladko površino, ker sem hotel okraske nanj sam narediti tudi iz prirodnih predmetov v prirodnih barvah. Z velikim zadovoljstvom sem predstavil podobo iz stare škatle v novo, nataknil nanjo okvir in dolgo motrih s presojujočim pogledom svoje najnovejše delo pred seboj. Opazil sem, da podobi še nekaj manjka, in sicer primerne ozadja ali neba. Prirodna belina smrekovega lesa tam ni bila ugodna. Pobarval sem torej ves notranji prostor, ki se je videl izza zelene pokrajine, na enak način kakor stavbe na gori s sipo iz sivega in bledomodrikastega kamenja, za spodnji del neba pa sem namešal med sipo nekoliko rdečkastega barvila iz opeke. Prilepil sem na nebo še oblake iz raztegnjenih kosmičev bele čiste ovčje volne, in s tem je bil srečno dovršen zadnji del moje pokrajinske podobe.

Vsako podobo in sliko jako dvigne k višji popolnosti in lepoti primeren okvir. Tudi jaz sem napravil za svojo podobo po več načrtih posebne vrste okvir, ki se mi je zdel najprimernejši. Okraski na njem so narejeni iz smrekovega luba, mesecnovih mladik in štoržev, iz orehovitih lupin, borovih štoržev, vrvičastih stebelc divje gozdne rože, peresc od smrekovitih štoržev in iz neobeljenih leskovih paličic.